მცირე შენიშვნა

12 აპრილი საქართველოში ისტორიულ დღედ დარჩება: ამ დღეს ჩვენში დაარსდა ის „შტაბი", რომლის უტყუარლობა და საჭიროება პირველად ბატონმა ნიკო ნიკოლაძემ აღნიშნა. ეს „შტაბი" გახლავთ „კულტურულ-განმანათლებელ საზოგადოებათა კავშირი", რომელიც გარს შემოიკრებს და შეაერთებს დაქსაქსულ და გაბნეულ კულტურულ ძალთა მოქმედებას ჩვენში. მართალია, ამ „კავშირში" შედის, ანა და შესელის სურვილს აცხადებს, ყოველი კულტურული დაწესებულება, როგორიც გინდა მცირე იყოს მისი მნიშვნელობა და შეზღუდული მისი საქმოქმედო ასპარეზი. აქ ჩვენ ვერ ვხედავთ მხოლოდ წარმომადგენელს ქართველების კულტურის ისეთ მსხვილ და მნიშვნელოვან ფაქტორისას, როგორიც ქართული ეკლესიაა.

ზედმეტად მიმაჩნია ლაპარაკი იმაზე, თუ რა კულტურული მნიშვნელობა ჰქონდა ჩვენი ერისთვის ქართულ ეკლესიას. მართალია, დროში, რომელთაც ის წინ მიუძღოდა ძველად ქართველ ერს, დღეს სხვა კულტურულ-განმანათლებელ საზოგადოებათ უპირავთ ხელში, მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ ეკლესიამ სულ ერთიან დაკარგა მნიშვნელობა ჩვენში. ნუ დაივიწყებთ, რომ ერთად ერთ კულტურულ ძალას ჩვენს მიურეებულ პროვინციებში დღესაც საჭიროებლობა წარმომადგენს, რომელიც სკოლის საქმეში, კოოპერატივებში და სასოფლო ბანკის ოპერაციებში თვალსაჩინო სამსახურს უწევს დაბეჩავებულ ხალხს. რა აზრისაც უნდა ვიყოთ ჩვენ მის მოქმედების შესახებ, ასე თუ ისე, ანგარიში უნდა გაუწიოთ მას: თუ ეამჩნევთ, რომ ეს მოქმედება საჭიროა საზოგადო მიზნისთვის და სასარგებლო, უნდა მხარი დაუჭიროთ, ხოლო თუ ვხედავთ, რომ საქმიანობა იმას ვერ აკეთებს, რის გაკეთებაც შეუძლიან და საჭირო არის, უნდა ხელმძღვანელობა გაუწიოთ და პროგრამა დაუწეროთ მას.

ესეც რომ არ იყოს, საეკლესიო საკითხი თავის-თავად, პრინციპიულად, განა ერთი საპრინციპოლოგ კულტურულ საკითხთაგანი არაა დღეს ჩვენში? საქართველოს ეკლესიის კანონიერ უფლებათა აღდგენის და მისი გამოცოცხლების საკითხი დღეს მარტოოდენ მღვდლების საკითხად ველარ ჩაითვლება, ის გარდაიქცა ქართულ ეროვნულ საკითხად. წარმოიდგინეთ, ამ ეროვნულ საკითხის გასაგებლად ორიოდე დაინტერესებულმა პირმა ან კერძო ადამიანის ბინაზე უნდა გამოსთქვან ჩუმად თავისი აზრი, ან და თავად-აზნაურთა წინამძღოლს მიმართონ. ბ. ექ. თაყაიშვილმა „კავშირის" გახსნის დღეს წარმოთქმულ სიტყვაში აღნიშნა ისეთი შემთხვევა, როდესაც თავად-აზნაურთა წინამძღოლს თვით მთავრობის წარმომადგენელმა მიმართა, ერთი საკითხის შესახებ ქართველ საზოგადოების აზრის გასაგებად: ეს საკითხი სწორედ საეკლესიო საკითხი იყო. აი დღესაც უშიშელნიათ ხმალი, რათა ჩვენი ეკლესიის სხეულიდან სოხუმის ოლქი ჩამოსჭრან. არაკინ ამის შესახებ კრინტს არა სძრავს, გარდა გაზეთ „საქართველოისა", რომლის ფურემიადა რჩება „ხმად მღაღადებელისა უდაბნოსა შინა". რა თან? იმიტომ რომ ჩვენ არა გვაქვს იმისთვის ორგანო, რომელიც ქართველ ერის საერთო აზრის და მისწრაფების გამომხატველი იყოს ასეთ შემთხვევებში. ამნაირ ორგანოდ დღეიდან უეჭველად „კავშირი" უნდა გახდეს ჩვენში. ქართულ საეკლესიო საკითხების შესახებ გადაჭრილ აზრის გამოტანა დღეს ჩვენში ვერ უნდა იკისროს ვერც სასულიერო, ვერც საერო წოდებამ, გინა რომელიმე კერძო პარტიამ: აქ საჭიროა საერთო მიზანშეწონილი მოქმედება და მოსაზრება. აი ამიტომ ვამბობ, რომ ახალ „კავშირში", რომელმაც უნდა გამოხატოს ქართველ ერის საერთო აზრი, საჭიროება და მისწრაფება, უნდა გვესმოდეს მკაფიოდ ქართულ ეკლესიის ხმაც, არა როგორც ვიწრო პროფესიონალურ საზოგადოებისა გინა თუ კერძო წოდებისა, არამედ როგორც ერთგვარ კულტურულ ორგანიზაციისა, რომლის მისწრაფებანი და ინტერესები დღეს ეროვნულ ხასიათს იღებენ.

დარწმუნებული ვარ—მეტყვიან, რომ ეს ფურემიადა ულად შეუძლებელია, ვინაიდან „კავშირში წევრად შესვლა შეუძლიანთ მხოლოდ ლეგალს საზოგადოებებს" (§ 6). ხოლო ქართული ეკლესია ლეგალურად დიდი ხანია აღარ არსებობს. მართალია, დღეს ქართული ეკლესია აღარ არსებობს როგორც ლეგალი დაწესებულება, მაგრამ ნუ დავივიწყებთ, რომ საქართველოში ლეგალურად არსებობს ოთხი ქართული ეპარქია (ქართლ-კახეთის, იმერეთის, გურია-სამეგრელოსი და სოხუმის), რომელთაც შეუძლიანთ თავთავიანთი წარმომადგენელნი იყოლიონ „კავშირში"; ამისი წინააღმდეგი საეპარქიო მთავრობაც არ უნდა იქნეს, ვინაიდან კულტურულ კავშირში მონაწილეობა სწორედ მოვალეობაა ეკლესიის წარმომადგენელისათვის. ხოლო თუ, ვინიცობაა, საეპარქიო მთავრობამ ეს შეუძლებლად სცნო, მაშინ ჩვენ შეგვიძლიან „საქართველოს საეკლესიო მეზეუმს" მივმართოთ, როგორც ლეგალ კულტურულ ორგანიზაციას, და მისი წარმომადგენლები „კავშირში" ქართულ ეკლესიის ფაკტურ წარმომადგენლებადაც დავისახოთ. საკურველია სხვებმაც გამოსთქვან პრინციპიული მოსაზრება—საჭირო თუ არა ქართულ ეკლესიის წარმომადგენლობა ახლად დაარსებულ „კავშირში"; რაც შეეხება ამ წარმომადგენლობის პრაკტიკულად განხორციელებას, ამას სხვაფრივაც შემოეცლება როგორმე.

დეკ. კორ. ძეკელიძე